

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»
протокол від 16 грудня 2022 р.
№ 13

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
факультет   бізнесу та сфери обслуговування
(назва факультету)
кафедра   інформаційних систем в управлінні та обліку
(назва кафедри)

Рекомендовано на засіданні
кафедри   інформаційних
систем в управлінні та обліку
(назва кафедри)

29 серпня 2022 р.,
протокол № 7

Розробник: д.е.н., проф., професорка кафедри інформаційних систем в
управлінні та обліку Ірина ЗАМУЛА
(науковий ступінь, посада, ПРІЗВИЩЕ, власне ім'я)

Житомир
2022

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 2

ЗМІСТ

Вступ		3
Блок змістових модулів 1. ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ТОРГІВЛІ		
Змістовий модуль 1.1. Організація торговельної діяльності та її бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік операцій з надходження та реалізації товарів		5
Змістовий модуль 1.2. Бухгалтерський облік реалізації товарів на виплат та поза магазином		6
Змістовий модуль 1.3. Бухгалтерський облік товарів у комісійній торгівлі та інших товарних операцій		7
Блок змістових модулів 2. ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ		
Змістовий модуль 2.1. Особливості організації бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах та обліку біологічних активів		8
Змістовий модуль 2.2. Бухгалтерський облік виробництва у сільськогосподарських підприємствах та їх звітування		10

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 3

ВСТУП

Мета навчальної дисципліни – ознайомити студентів з особливостями організації та методики бухгалтерського обліку в підприємствах різних галузей економіки, навчити вести облік у таких підприємствах та складати звітність.

Завданнями навчальної дисципліни є навчити студентів:

- організувати бухгалтерський облік у торговельних і сільськогосподарських підприємствах;
- вести бухгалтерський облік у торговельних і сільськогосподарських підприємствах;
- складати фінансову, статистичну та податкову звітність у торговельних і сільськогосподарських підприємствах.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”:

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність працювати автономно.

ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК11. Навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій.

ЗК12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

СК03. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб’єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.

СК04. Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб’єктів господарювання.

СК10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов’язків.

СК14. Здатність застосовувати та формувати інформаційну підтримку для обґрунтованого використання сучасного інструментарію управління підприємством

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 4

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 071 “Облік і оподаткування”:

ПР02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПР03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.

ПР06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

ПР16. Володіти та застосовувати знання державної та іноземної мови для формування ділових паперів і спілкування у професійній діяльності.

ПР17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 5

Блок змістових модулів 1. ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ТОРГІВЛІ

Змістовий модуль 1.1. Організація торговельної діяльності та її бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік операцій з надходження та реалізації товарів

Практичне заняття № 1

Тема 1. Поняття та організаційні основи торговельної діяльності.

Мета – вивчити поняття та організаційні основи торговельної діяльності, порядок ліцензування торговельної діяльності та сертифікації товарів.

Завдання – вивчити особливості організації торговельної діяльності, порядку ліцензування торговельної діяльності та сертифікації товарів.

План заняття

1. Опитування за матеріалами лекції.
2. Повторення матеріалу фінансового обліку (задачі на процес придбання та реалізації).
3. Вправи для розв’язання (підручник Бутинець Ф.Ф., Жиглей І.В., Замула І.В. Особливості бухгалтерського обліку в торгівлі. Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит” / За ред. д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинця; 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2007. – 264 с.): тема 1, 2.
4. Самостійна робота: вправи до теми 1.
5. Домашнє завдання: доповідь на тему “Сертифікація товарів”, “Захист прав споживачів”, “Кодекс Аліментаріус”, вправи до теми 1, 2

Практичне заняття № 2, 3

Тема 2. Бухгалтерський облік операцій з надходження товарів у оптовій та роздрібній торгівлі

Мета – вивчити порядок бухгалтерського обліку операцій з надходження товарів у оптовій та роздрібній торгівлі.

Завдання – навчитися відображати в бухгалтерському обліку операції з надходження товарів у оптовій та роздрібній торгівлі.

План заняття

1. Перевірка домашнього завдання.
2. Доповідь по реферату. Опрацювання матеріалу реферату.
3. Опитування за матеріалами лекції.
4. Вправи для розв’язання: тема 3
5. Самостійна робота: тема 3
6. Домашнє завдання: реферат “Правила торговельного обслуговування населення”, “Інформування споживачів про якість продукції (Е, ГМО...)”,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 6

вправи до теми 3

Практичне заняття № 4, 5

Тема 3. Бухгалтерський облік операцій з реалізації товарів у оптовій та роздрібній торгівлі

Мета – вивчити порядок бухгалтерського обліку операцій з реалізації товарів у оптовій і роздрібній торгівлі.

Завдання – навчитися відображати в бухгалтерському обліку операції з реалізації товарів у оптовій і роздрібній торгівлі.

План заняття

1. Перевірка домашнього завдання.
2. Опитування за матеріалами лекції.
3. Вправи для розв'язання: тема 4
4. Самостійна робота: вправи до теми 3
5. Домашнє завдання: реферати “Штрихове кодування товарів”, “Правила торгівлі у розстрочку”, вправи до теми 4.

Змістовий модуль 1.2. Бухгалтерський облік реалізації товарів на виплат та поза магазином

Практичне заняття № 6, 7, 8

Тема 4. Бухгалтерський облік операцій з реалізації товарів поза магазином

Мета – вивчити порядок бухгалтерського обліку операцій з реалізації товарів поза магазином.

Завдання – навчитися відображати в бухгалтерському обліку операції виїзної торгівлі, реалізації товарів поштою, продажу товарів на замовлення, вдома у покупців, за зразками, через інтернет, операції з продажу товарів через торговельні апарати та фірмову торгівлю.

План заняття

1. Перевірка домашнього завдання.
2. Опитування за матеріалами лекції.
3. Вправи для розв'язання: вправи до теми 6
4. Самостійна робота: вправи до теми 5, 6
5. Домашнє завдання: реферат “Правила торгівлі на ринках”, “Правила продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями”, вправи до теми 6

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 7

Практичне заняття № 9, 10

Тема 5. Бухгалтерський облік операцій з реалізації товарів на виплат

Мета – вивчити порядок бухгалтерського обліку операцій з реалізації товарів на виплат.

Завдання – навчитися відображати в бухгалтерському обліку операції з реалізації товарів на виплат.

План заняття

1. Перевірка домашнього завдання.
2. Опитування за матеріалами лекції.
3. Вправи для розв'язання: тема 5
4. Самостійна робота: вправи до теми 4.
5. Домашнє завдання: реферат “Книга відгуків і пропозицій”, вправи до теми 5.

Змістовий модуль 1.3. Бухгалтерський облік товарів у комісійній торгівлі та інших товарних операцій

Практичне заняття № 11

Тема 6. Особливості бухгалтерського обліку операцій у комісійній торгівлі

Мета – вивчити порядок бухгалтерського обліку операцій у комісійній торгівлі.

Завдання – навчитися відображати в бухгалтерському обліку операції з комісійної торгівлі.

План заняття

1. Перевірка домашнього завдання.
2. Опитування за матеріалами лекції.
3. Вправи для розв'язання: тема 7
4. Самостійна робота: тема 7
5. Домашнє завдання: реферат “Штрихове кодування товарів”, вправи до теми 7.

Практичне заняття № 12, 13, 14

Тема 7. Бухгалтерський облік інших товарних операцій

Мета – вивчити порядок бухгалтерського обліку інших товарних операцій.

Завдання – навчитися відображати в бухгалтерському обліку витрати на проведення рекламних заходів, операцій з повернення товарів та з тарою.

План заняття

1. Перевірка домашнього завдання.
2. Опитування за матеріалами лекції.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 8

3. Вправи для розв'язання: тема 8
4. Самостійна робота: вправи до теми 8
5. Домашнє завдання: вправи до теми 8.

Практичне заняття № 15, 16

Тема 8. Бухгалтерський облік результатів інвентаризації та переоцінки товарів

Мета – вивчити порядок бухгалтерського обліку результатів інвентаризації та переоцінки товарів.

Завдання – навчитися відображати в бухгалтерському обліку результати інвентаризації та переоцінки товарів.

План заняття

1. Перевірка домашнього завдання.
2. Опитування за матеріалами лекції.
3. Вправи для розв'язання: тема 9
4. Самостійна робота: вправи до теми 9.
5. Домашнє завдання: вправи до теми 9.

Блок змістових модулів 2. ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Змістовий модуль 2.1. Особливості організації бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах та обліку біологічних активів

Практичне заняття № 17

Тема 1. Організація бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах

Мета – вивчити особливості організації бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах.

Завдання – навчитися відображати в бухгалтерському обліку операції з довгостроковими біологічними активами.

План заняття

1. Перевірка домашнього завдання.
2. Опитування за матеріалами лекції (див. навч. посібник).
3. Вправи для розв'язання (навчальний посібник Особливості бухгалтерського обліку в сільському господарстві: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки 7.03050901 “Облік і аудит”. За заг. ред. проф. Ф.Ф. Бутинця та проф. І.В. Замули. – Житомир:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 9

ЖДТУ, 2013. – 412 с.): тема 2

4. Самостійна робота: тема 2

5. Домашнє завдання: вправи до теми 2

Практичне заняття № 18, 19

Тема 2. Бухгалтерський облік довгострокових біологічних активів

Мета – вивчити порядок бухгалтерського обліку довгострокових біологічних активів.

Завдання – навчитися відображати в бухгалтерському обліку операції з довгостроковими біологічними активами.

План заняття

3. Перевірка домашнього завдання.

4. Опитування за матеріалами лекції (див. навч. посібник).

3. Вправи для розв'язання (навчальний посібник Особливості бухгалтерського обліку в сільському господарстві: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки 7.03050901 “Облік і аудит”. За заг. ред. проф. Ф.Ф. Бутинця та проф. І.В. Замули. – Житомир: ЖДТУ, 2013. – 412 с.): тема 2

4. Самостійна робота: тема 2

5. Домашнє завдання: вправи до теми 2

Практичне заняття № 20, 21, 22

Тема 3. Бухгалтерський облік поточних біологічних активів

Мета – вивчити особливості бухгалтерського обліку поточних біологічних активів.

Завдання – навчитися відображати в бухгалтерському обліку операції з поточними біологічними активами.

План заняття

1. Перевірка домашнього завдання.

2. Опитування за матеріалами лекції.

3. Вправи для розв'язання: тема 3

4. Самостійна робота: вправи до теми 3

5. Домашнє завдання: вправи до теми 3

Змістовий модуль 2.2. Бухгалтерський облік виробництва у сільськогосподарських підприємствах та їх звітування

Практичне заняття № 23-28

Тема 4. Бухгалтерський облік виробництв у сільськогосподарських

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 10

підприємствах

Мета – вивчити особливості бухгалтерського обліку виробництв у сільськогосподарських підприємствах.

Завдання – навчитися відображати в бухгалтерському обліку операції специфічні для виробництв сільськогосподарських підприємствах.

План заняття

3. Перевірка домашнього завдання.
4. Опитування за матеріалами лекції.
3. Вправи для розв'язання: вправи до теми 4
4. Самостійна робота: вправи до теми 4.
5. Домашнє завдання: вправи до теми 4

Практичне заняття № 29, 30

Тема 5. Особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств

Мета – вивчити особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств.

Завдання – навчитися нараховувати податки сільськогосподарських підприємств.

План заняття

5. Перевірка домашнього завдання.
6. Опитування за матеріалами лекції.
3. Вправи для розв'язання: тема 6
4. Самостійна робота: вправи до теми 6
5. Домашнє завдання: вправи до теми 6

Практичне заняття № 31, 32

Тема 6. Звітність сільськогосподарських підприємств: особливості складання та подання

Мета – вивчити особливості складання та подання звітності сільськогосподарських підприємств.

Завдання – навчитися складати та подавати звітність сільськогосподарських підприємств.

План заняття

7. Перевірка домашнього завдання.
8. Опитування за матеріалами лекції.
3. Вправи для розв'язання: 7.1.
4. Самостійна робота: тести.
5. Домашнє завдання: 7.2